

Yttrande över remiss om *Förändrat producentansvar för elutrustning och nya rapporteringsregler för insamling av elavfall*

Återvinningsindustrierna är en branschförening som företräder de privata återvinningsföretagen med en omsättning på 36 miljarder kronor och drygt 10 000 anställda i anläggningar över hela landet. Våra medlemmar står för återvinning av både kommunalt och icke-kommunalt avfall.

Sammanfattning

Återvinningsindustrierna välkomnar de övergripande ambitionerna bakom de föreslagna ändringarna i remissen, men vill samtidigt lyfta ett antal praktiska utmaningar som kan försvåra dess implementering.

Gällande det förändrade producentansvaret så är det idag stora mängder elutrustning som saknar datummärkning. Vi bedömer att det i många fall blir omöjligt för konsumenter, producenter och avfallsbehandlare att avgöra när en produkt har släppts ut på marknaden och därmed avgöra vem det är som ansvarar för dess behandling. Detta innebär att de föreslagna förändringarna sannolikt inte kommer att leda till någon större skillnad jämfört med dagens system samtidigt som efterlevnaden blir svår att kontrollera.

När det gäller skyldigheten att lämna uppgifter om elavfall är Återvinningsindustrierna positiva till förbättrad statistik och tydligare rapportering. Samtidigt innebär de nya kraven att vissa återvinningsaktörer kan behöva införa nya system för att särskilja elavfall och koppla dessa till specifika aktörer för rapporteringen. För mindre företag kan detta vara mycket resurskrävande, och det är därför viktigt att implementeringen tar hänsyn till deras behov och ger rimlig tid för anpassning. Detsamma gäller även förslagen om att rapporteringen ska gälla redan från kalenderåret 2026, där vi ser behov av att kraven i stället börjar gälla från och med kalenderåret 2027.

Vidare vill Återvinningsindustrierna betona vikten av harmoniserade beräkningsprinciper för elavfall inom EU. Idag används två olika modeller, vilket försvårar statistik och jämförelser mellan medlemsstater. Sverige bör därför verka för att en enhetlig metod införs inom ramen för den kommande översynen av WEEE-direktivet.

Detaljerade synpunkter

Förändrat producentansvar och dess tidsbegränsning

Genom de ändringar som gjorts i det s.k. WEEE-direktivet (2012/19/EU) så har producenterna numera ett tidsbegränsat producentansvar för när de ska ansvara för att solcellspaneler och annan elutrustning tas omhand längs med hela värdekedjan.

Återvinningsindustrierna har stor förståelse för varför dessa ändringar har gjorts och ifrågasätter inte besluten. Däremot tror vi att dessa ändringar kan bli svåra att genomföra i praktiken. Vi undrar t.ex. hur konsumenter, andra aktörer, producenter och avfallsbehandlare ska kunna veta med säkerhet att en solcellspanel, annan elutrustning som först var med i direktivets tillämpningsområde, eller annan elutrustning som lämnas till avfall, släpptes ut på EU:s inre marknad före/efter den 13 augusti 2012, före/efter den 15 augusti 2018, eller före/efter den 14 augusti 2005, i och med att dessa produkter inte är märkta med datum?

För våra medlemmar som är insamlare och behandlare av avfall så tror vi att det blir mycket svårt att avgöra när producenten ska ta emot elavfall jämfört med när de inte har det ansvaret. Vi tror därför inte att det kommer bli någon större förändring genom dessa förslag, jämfört med hur dagens situation fungerar.

Därutöver undrar vi hur Naturvårdsverket ska följa upp efterlevnaden av dessa ändringsförslag, särskilt med tanke på att produkterna som redan har släppts ut på marknaden inte är märkta med datum?

Märkning av elutrustning

Enligt WEEE-direktivet så ska det göras tydligt om elutrustning har släppts ut på marknaden efter den 13 augusti 2005. I likhet med våra synpunkter under föregående rubrik så undrar vi hur detta ska implementeras samt kontrolleras i praktiken. Det kommer att vara en mängd produkter som redan har släppts ut på marknaden mellan 2005 och 2026 och som inte kommer att vara märkta med datum. I praktiken kommer märkningskravet därmed enbart att gälla fr.o.m. när förslagen i remissen har implementerats i svensk lagstiftning fullt ut.

Skyldigheten att lämna uppgifter om elavfall

Återvinningsindustrierna är positiva till rapportering som leder till förbättrad statistik, och därigenom mer välgrundade lagstiftningsförslag.

Nya krav på rapportering

I dagsläget skiljer Återvinningsindustriernas medlemmar ofta redan på vilket elavfall som har lämnats för behandling av en viss aktör, t.ex. från en producentansvarsorganisation eller från en verksamhet. Däremot kan de nya bestämmelserna innebära att Återvinningsindustriernas medlemmar ändå behöver införa nya typer av system för att skilja på elavfallet i enlighet med de nya rapporteringsskyldigheterna, och för att säkerställa att det är rätt KN-kod som används. Särskilt för små företag kan det innebära behov av en viss övergångsperiod för att få ett nytt system på plats.

Återvinningsindustrierna önskar därför att det finns hänsyn till behoven för mindre företag vid implementeringen av de nya bestämmelserna och dess ikraftträdande, enligt rubriken om ikraftträdande nedan.

Harmoniserade beräkningsprinciper

Gällande rapportering så används det i dagsläget två beräkningsmodeller för att mäta elavfallet, i enlighet med WEEE-direktivet. Medlemsstater kan välja mellan att mäta enligt hur mycket elavfall som har genererats totalt, eller enligt hur mycket elektroniska produkter (i vikt) som har satts på marknaden (POM-metoden). En förändring av dessa beräkningsmodeller går inte att genomföra inom ramen för gällande remiss, men vi vill ändå poängtera vikten av harmoniserade beräkningsprinciper i samband med att det föreslås nya rapporteringsregler för elavfall.

Återvinningsindustrierna förespråkar att medlemsstater enbart ska kunna använda en beräkningsmodell som bör vara harmoniserad i EU. Detta skulle leda till förbättrad statistik och skapa bättre möjligheter för jämförelse mellan EU:s medlemsstater kring hur väl WEEE-direktivet fungerar i praktiken. Vi vill därför att regeringen föreslår detta när WEEE-direktivet ska revideras under 2026 och framåt.

Ikraftträdande

Vi har förståelse för att implementeringen av förslagen bör göras så snart som möjligt. Vi ifrågasätter dock hur och när rapporteringen ska inledas för de nya bestämmelserna. För att implementera förslagen om t.ex. skyldigheten att lämna uppgifter om behandling av elavfall så behöver avfallsbehandlare ev. införa nya system för att göra gränsdragningen mellan konsumentelavfall och annat elavfall som samlas in och behandlas på anläggningen. Denna typ av system finns därför inte redan från starten av 2026 och kan inte heller förväntas vara på plats förrän ikraftträdandet av gällande bestämmelser är tänkta att ske.

Vi ifrågasätter därför hur rapportering för kalenderåret 2026 ska kunna utföras, när det med all sannolikhet inte kommer att finnas uppgifter att rapportera om för halva kalenderåret. Återvinningsindustriernas förslag är istället att kravet på rapportering ska gälla fr.o.m. kalenderåret 2027.

Stockholm den 9 mars 2026

Linnea Steen

Miljöpolicychef, Återvinningsindustrierna